

Ярема В.В.,

викладач кафедри соціально-гуманітарних та правових дисциплін факультету забезпечення державної безпеки,
Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ Україна)

Стригун Д.І.,

курсант курсу № 1 факультету службово-бойової діяльності,
Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ Україна)

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ РОЗВИТКУ ПРАВОВИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

У сучасних умовах глобалізації та складних викликів міжнародній безпеці, роль правових засад функціонування сектору безпеки і оборони набуває особливої ваги. Ефективне правове регулювання є критично важливим для забезпечення законності, прозорості та підзвітності діяльності військових та правоохоронних органів, а також для захисту прав людини в умовах збройних конфліктів та інших кризових ситуацій.

Міжнародне співробітництво у сфері розвитку правових спроможностей сектору безпеки і оборони стає важливим інструментом для обміну досвідом, впровадження найкращих практик та надання допомоги у реформуванні національних правових систем. Це співробітництво може включати широкий спектр діяльності, таку як розробка законодавства, підготовка кадрів, проведення навчань, обмін інформацією та консультації з питань правового забезпечення діяльності збройних сил та інших силових структур.

Однак, міжнародне співробітництво у цій сфері також стикається з певними обмеженнями та викликами. До них належать розбіжності у правових системах та традиціях різних країн, політичні та культурні відмінності, питання суверенітету та національної безпеки, а також ризики, пов'язані з передачею чутливої інформації.

Актуальність цієї теми зумовлена необхідністю комплексного аналізу можливостей та обмежень міжнародного співробітництва у сфері розвитку правових спроможностей сектору безпеки і оборони, з метою розробки рекомендацій щодо підвищення його ефективності та сприяння зміцненню правової бази діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Правові спроможності сектору безпеки і оборони охоплюють комплекс правових норм, інститутів та механізмів, що забезпечують законність, ефективність та підзвітність діяльності військових та правоохоронних органів.

Правові рамки діяльності: конституційні положення, закони, підзаконні акти, що регулюють структуру, повноваження, права та обов'язки суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Інституційні механізми: суди, прокуратура, омбудсмен, органи внутрішнього контролю, які забезпечують нагляд за дотриманням законності.

Процедури та практики: правила застосування сили, проведення розслідувань, забезпечення прав людини, міжнародного гуманітарного права.

Розвиток правових спроможностей є критично важливим для:

- Забезпечення демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони.
- Підвищення ефективності діяльності військових та правоохоронних органів.
- Запобігання корупції та зловживанням владою.
- Захисту прав людини в умовах збройних конфліктів та інших кризових ситуацій.
- Посилення міжнародного авторитету держави.

Міжнародне співробітництво відкриває значні можливості для:

1. Запозичення найкращих практик: Вивчення та адаптація досвіду інших країн у сфері правового регулювання сектору безпеки і оборони.
2. Підвищення професіоналізму кадрів: Навчання та підготовка військових та правоохоронців з використанням сучасних методик та міжнародних стандартів.
3. Залучення експертної допомоги: Отримання консультацій та рекомендацій від міжнародних експертів з питань правової реформи.
4. Отримання фінансової та технічної допомоги: Залучення ресурсів для реалізації проектів з розвитку правових спроможностей.
5. Посилення міжнародної підтримки: Створення позитивного іміджу країни як надійного партнера у сфері безпеки та оборони.

Для ефективнішого міжнародного співробітництва в цій сфері необхідно забезпечити чітке визначення цілей та пріоритетів, тобто визначити конкретні потреби у розвитку правових спроможностей та узгодити їх з міжнародними партнерами. Важливо також враховувати національні особливості, адаптуючи міжнародний досвід до правової системи, культури та традицій країни. Необхідно забезпечувати прозорість та підзвітність, здійснюючи контроль за використанням ресурсів та оцінюючи результати співробітництва. Крім того, слід розвивати партнерські відносини на основі взаємної поваги, дотримуючись принципів суверенітету, невтручання у внутрішні справи та взаємної вигоди. І, нарешті, важливо залучати до співробітництва широкий коло зацікавлених сторін, включаючи органи державної влади, громадські організації, наукові установи та міжнародні організації.

Проведене дослідження міжнародного співробітництва у сфері розвитку правових спроможностей сектору безпеки і оборони підкреслило його важливу роль у зміцненні правової бази діяльності військових та правоохоронних органів, сприянні дотриманню прав людини та підвищенні ефективності управління сектором безпеки. Аналіз показав, що міжнародне співробітництво надає значні можливості для обміну досвідом, розробки та впровадження прогресивного законодавства, навчання кадрів та посилення міжнародної взаємодії у питаннях правового забезпечення операцій.

Водночас, дослідження виявило низку обмежень та викликів, які можуть ускладнювати ефективне міжнародне співробітництво у цій сфері. До них належать розбіжності у правових системах, культурні відмінності, політичні інтереси, питання суверенітету та національної безпеки, а також ризики, пов'язані з передачею конфіденційної інформації. Подолання цих обмежень вимагає комплексного підходу, який враховує особливості кожної країни, забезпечує взаємну повагу та сприяє розвитку довіри між партнерами.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що міжнародне співробітництво є важливим інструментом для зміцнення правових спроможностей сектору безпеки і оборони, але його успішна реалізація залежить від здатності держав ефективно використовувати можливості та долати існуючі обмеження. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку практичних рекомендацій щодо оптимізації міжнародного співробітництва у цій сфері, з урахуванням національних інтересів, міжнародних стандартів та найкращих практик.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> – Дата звернення: 05.05.2025.
2. Військове право України / за ред. О. В. Грищука [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2744/1/Грищук%20Кримінальне%20право.pdf> – Дата звернення: 05.05.2025.
3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> – Дата звернення: 05.05.2025.
4. Міжнародне право: основні галузі / за ред. В. Г. Буткевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aleph.ukma.kiev.ua/recs_publish/KMA01/64/36/00/00/KMA01.000096436.html – Дата звернення: 05.05.2025.